

IZLOŽBA "LUBARDA – JEDNA PRIČA"

Misterija boje i njene igre

„Ako je umetnost, onda su slike uvek žive, bez obzira na njihov istorijski okvir kada su napravljene, one probijaju istorijske granice, jer ljudska misao nema granice, badava ćemo ih mi uokviravati”, reči su čuvenog slikara Petra Lubarde (1907-1974).

FOTO: RAS MILAN ILIC

TATJANA NJEŽIĆ

Čitala ih je i Jelena Knežević u katalogu izložbe „Lubarda – jedna priča“, otvorene u četvrtak, 8. decembra, u Galeriji Doma Vojske u Beogradu. Izložbi koja osvaja lepotom... I uzbudljivošću... Zanimljivošću, takode.

ENERGIČNO SUNCE

Na zidovima – prepuni punoće i životvornosti kakve (samo) umetnost može iznedriti – nižu se izložena zanosna platna, dokumenti u vidu rečitih fotografija, indikativne beleške...

„Kikirigđžija“ (1934), portret čoveka zamišljenog izraza lica, ukrštenih prstiju, sa korpom kikirikija umotanog u fiške... „Zveg iz Španije“ (1936); široki potezi četkice bliski reljefu, pogurena tela na ivici snage, nemo stradanje, u prvom planu kompozicije žena sa detetom u naručju okrenuta ka nama – jer život uvek ide dalje... Očaravajući „Maslinik“ punokrvnog kolorita – mir živosti i živost tišine – likovni jezik koji po rečima znalaca nagoveštavaju slikarevu umetničku fazu koja će uslediti.

Čudesnom svetlošću i toplinom odiše „Crnogorski motiv“ (1961), upečatljiv primer, kako poznavao napominju,

jedinstvenog osećanja boje... „Radanje jezera“ (1970), energično sunce, mitovi i java koji se pretvaraju jedno u drugo tvoreći sokove života...

Pri početku beleška iz teksta povodom njegove prve izložbe u ondašnjem Ratničkom domu („Politika“, D. Blagojević, 1933): „Prva impresija to je vera u najčistiji slikarski temperament mladog umetnika koji se, bar za sada, opredelio za traganje po misterijama boje i njene igre. (...) Temperament koji raste i opada zajedno sa disanjem umetnika, kao kod biljke, temperament koji svet i viziju njegovu propušta kroz sebe samo kroz bojnu primarnu vrednost, temperament koji je u njegovim mladim doživljajima neobuzdan, vreo...”

„KOSA“ NA PLATNU

Postavku čini 29 reprezentativnih dela velikog slikara, koja nisu u stalnoj postavci njegovog legata na Dedinju, ona koja se veoma retko izlažu iz Umetničke zbirke Doma Vojske Srbije, zatim iz fonda Muzeja Jugoslavije, koji su kao poklon darivani predsedniku SFRJ Josipu Brozu Titu, (pri čemu je zanimljivo da mu umetnik nije poklonio nijednu lično ali jesu drugi, pretežno ondašnji kolektivi) kao i arhivska foto-grada u vidu rečitih i upečatljivih Lubardinih fotografija – sekvenci iz života,

delom iz Kuće legata, a delom, do sada nepoznatim javnosti, iz foto-arhiva Doma JNA, sada Medija centra „Obrana“.

Autorski tim izložbe, koji spaja tri referentne institucije, čine Dina Pavić iz „Kuće legata“, Ana Panic iz Muzeja Jugoslavije i Jelena Knežević iz Medija centra „Obrana“ koja, između ostalog, u katalogu beleži: „Lubardina dela iz Umetničke zbirke Galerije Doma Vojske Srbije, a na postavci ih je izloženo osam, svrstana u dve celine, međuratnu i posleratnu, od figuralnog, intimističkog do prepoznatljivog, njemu svojstvenog slikarstva, predstavljaju mali ali važan segment za proučavanje i razumevanje umetnikovog opusa, vrlo često prevazilazeći kontekst prostora i vremena u kome su nastala, anticipirajući nadolazeće vrednosti, kao i pojave koje će zasigurno imati dubok i ukorenjen trag u njegovom slikarstvu”.

U svom tekstu Dina Pavić piše i o delu „Glava rudara“ (1946) za koje veli: „Predstavlja primer prolazne socijalističke faze i može se smatrati nastavkom tradicije i umetničkog jezika koji je gajila grupa Život. Ukoliko u ovoj slici rudara prepoznamo i svojevrstan autoportret slikara, onda ga treba prihvatiti kao primer usvajanja ideje o umetniku kao angažovanom učesniku istorijskog trenutka,

OD PARIZA DO BEOGRADA

Petar Lubarda je rođen u Ljubotinju 27. jula 1907. godine, osnovnu školu pohađao je u Ljubotinju, Cetinju i Herceg Novom, a gimnaziju u Herceg Novom, Sibeniku, Sinju i Nikšiću, gde počinje da slika. Studije slikarstva započeo je u Beogradu, na Umetničkoj školi 1925. godine, a već sledeće odlazi za Pariz sa namerom da studira na Academie des Beaux-Arts. Međutim, odlučuje se da samostalno studira slikarstvo po pariskim muzejima i galerijama. U Parizu priprema svoju prvu izložbu koju 1929. godine otvara u Casa dell' Arte Moderna Bragaglio u Rimu. Od 1932. do 1938. u Beogradu priređuje tri samostalne izložbe. Godine 1937. u Parizu učestvuje na međunarodnoj izložbi i dobija Grand Prix. Gradu na Seni vratio se 1938. gde boravi do 1940. godine kada dolazi u

Beograd i prijavljuje učešće na internacionalnoj izložbi u Hagu gde je dobio prvu nagradu. Ratne godine provodi u koncentracionim logorima, gde na dokumentaran način opisuje logorski život u seriji crteža, pastela, akvarela... Posle oslobođenja, 1946. ženi se Verom Protić. Od 1950. godine živeo je u Beogradu, njegove izložbe predstavljale su prekretnicu u savremenoj jugoslovenskoj umetnosti, godine 1966. bio je prvi slikar dobitnik u ono vreme prestižne "Nagrade AVNOJ-a", 1967. MSU mu priređuje veliku izložbu, 1969. ima retrospektivu u SANU, 1971. odbija da učestvuje na izložbi "Apstraktno slikarstvo u Srbiji 1951-1971" Lazara Trifunovića u Galeriji Kulturnog centra Beograda" ne prihvatajući kvalifikaciju "apstraktno" za svoja dela. Umro je 13. februara 1974. godine.

koji je istovremeno i socijalno biće koje oseća potrebu da reaguje – kritikuje."

Između ostalog, kao kuriozitet apostrofira sliku "Aquarius" (1971), iz serije zodijačkih znakova: "Delo predstavlja direktnu umetnikovu impresiju nakon odgledane pozorišne predstave 'Kosa' u Ateljeu 212. Danas kulturna predstava, nastala kao spoj jugoslovenskog rokenrola i avangardnog pozorišta, našla je svoje mesto na platnu umetnika".

”

Postavku čini 29 reprezentativnih dela velikog slikara

A napominje i da je Lubardina umetnost "u svojoj tematici sažimala specifičnost geografskog podneblja, ideološki prihvatljive elemente nacionalne istorije i mitologije, a njegov izražajni jezik je bio na tragu poigravanja između realizma i apstrakcije".

Izložba je otvorena do februara 2022. a na kraju kataloga data je hronologija iz godine u godinu od Lubardinog rođenja do smrti, a potom život njegovog dela kroz stvaranje Legata i izložbe. ■

